EVROPSKA KOMISIJA

VISOKA PREDSTAVNICA EVROPSKE UNIJE ZA ZUNANJE ZADEVE IN VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 15.5.2012
JOIN(2012) 14 final

SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Uresničevanje zavez v okviru nove evropske sosedske politike

{SWD(2012) 110 final}
{SWD(2012) 111 final}
{SWD(2012) 112 final}
{SWD(2012) 113 final}
{SWD(2012) 114 final}
{SWD(2012) 115 final}
{SWD(2012) 116 final}
{SWD(2012) 117 final}
{SWD(2012) 118 final}
{SWD(2012) 119 final}
{SWD(2012) 120 final}
{SWD(2012) 121 final}
{SWD(2012) 122 final}
{SWD(2012) 123 final}
{SWD(2012) 124 final}

SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Uresničevanje zavez v okviru nove evropske sosedske politike

UVOD

Spremembe v sosedstvu, ki so lani zajele zlasti južno Sredozemlje, pa tudi Vzhodno Evropo, so bile deležne hitrega odziva EU. V samo nekaj tednih sta visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Evropska komisija izdali skupno sporočilo o partnerstvu za demokracijo in skupno blaginjo, v katerem so bili zastavljeni ukrepi za takojšen odziv na razvoj zgodovinskih dogodkov. Skupaj s sočasno prenovo sosedske politike je bila tako razvita nova strategija za odziv na spremembe v evropskem sosedstvu[1]. S tem je EU jasno izrazila solidarnost z narodi v južnem Sredozemlju in podporo njihovemu boju za demokracijo, dostojanstvo, blaginjo in zaščito pred preganjanjem. Poleg tega se je Evropa zavezala, da bo s svojimi izkušnjami in znanjem tem državam pomagala pri spopadanju z izzivi prehoda iz diktatorskih režimov v demokracijo. To je vse odtlej prednostna naloga nove Evropske službe za zunanje delovanje (ESZD) in Evropske komisije. Obenem se je Evropska unija s to novo politiko, ki gradi na dosežkih vzhodnega partnerstva, odzvala na željo vzhodnoevropskih partneric po tesnejšem političnem združevanju in globljem gospodarskem povezovanju z EU. Z uspešnim vrhom vzhodnega partnerstva v Varšavi in skupno izjavo s tega vrha je novi pristop dobil dodaten zagon.

Prenovljena evropska sosedska politika temelji na novih elementih in med drugim vključuje pristop **„več za več“**, **vzajemno odgovornost** med EU in njenimi partnericami, razvijanje **partnerstev** ne le z vladami, temveč tudi s **civilno družbo** (npr. z nevladnimi organizacijami, podjetji, akademskimi krogi, mediji, sindikati in verskimi skupinami), ter priznavanje **posebne vloge žensk** v političnem in družbenem preoblikovanju.

Novi pristop v okviru evropske sosedske politike priznava tudi pomen **razlikovanja** med državami in odnose oblikuje v skladu z ambicijami partneric. Zato temelji na spoštovanju posebnosti posameznih partneric in njihovemu procesu reform. Nova politika narekuje večjo prožnost in določa okvir za prilagojene odzive, ki ustrezajo posebnim zahtevam držav, njihovemu napredku pri izvajanju reform in naravi partnerstva, ki si ga želijo razviti z EU.

Po letu uporabe novega pristopa je v tem skupnem sporočilu visoke predstavnice in Komisije ocenjeno njegovo izvajanje. Sporočilo, ki ga spremlja vrsta skupnih delovnih dokumentov služb[2], kaže, da je EU hitro postavila nove temelje politike in da se je večina partnerskih držav na to pozitivno odzvala ter ob tem izrazila pripravljenost za odločnejše izvajanje politične in gospodarske reforme ter bolj poglobljeno sodelovanje z EU.

---

1 COM(2011) 303 z dne 25. maja 2011.

2 Temu skupnemu sporočilu je priloženih dvanajst poročil o napredku držav, v katerih je ocenjeno izvajanje evropske sosedske politike v letu 2011 v dvanajstih sosednjih državah, s katerimi je bil podpisan akcijski načrt ESP ali drug enakovreden dokument; dve regionalni poročili o napredku, doseženem v letu 2011 pri izvajanju vzhodnega partnerstva ter partnerstva za demokracijo in skupno blaginjo; ter priloga s statističnimi podatki.

Nova evropska sosedska politika vključuje vrsto izredno pomembnih novosti:

- Svet je julija 2011 imenoval posebnega predstavnika EU za južno Sredozemlje. Novi posebni predstavnik je v sodelovanju s Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje prispeval k odzivu EU s političnim dialogom in gospodarskim sodelovanjem z vsemi stranmi, vpletenimi v proces demokratičnega preoblikovanja v regiji, s čimer sta se izboljšali učinkovitost in prepoznavnost Unije. Za dosego teh ciljev so bile oblikovane projektne skupine, ki sodelujejo s partnericami EU ter zagotavljajo posameznim državam prilagojeno strokovno znanje in vire iz EU, njenih držav članic, Evropske investicijske banke, Evropske banke za obnovo in razvoj ter drugih mednarodnih finančnih institucij in zasebnega sektorja. Projektni skupini EU-Tunizija in EU-Jordanija sta se izkazali za učinkovita instrumenta v podporo demokratičnim spremembam, pospešenemu izvajanju pomoči ter zagotavljanju finančne pomoči, saj povezujeta vrsto različnih institucij. Projektne skupine delujejo kot katalizator in EU omogočajo poglabljanje odnosov z zadevnimi državami na način, ki je usmerjen v rezultate, prilagojen posameznim državam in temelji na razlikovanju med njimi.

- Komisija je predstavila krovna finančna programa (SPRING za države južnega sosedstva in EaPIC za države vzhodnega sosedstva), da bi bila dodatna sredstva, napovedana leta 2011, hitreje na voljo za podpiranje demokratičnih sprememb, vzpostavljanja institucij in močnejše rasti v partnerskih državah.

- Glede na velike gospodarske izzive v Evropi sta visoka predstavnica in Komisija sprejeli ambiciozne ukrepe, da bi se finančna pomoč za tranzicijo v sosedstvu zagotovila tudi zunaj proračuna EU. Sem štejeta povečanje zgornje meje posojil Evropske investicijske banke za partnerske države za 1,15 milijarde EUR[3] in razširitev mandata Evropske banke za obnovo in razvoj, da bodo zajete tudi države južnega in vzhodnega Sredozemlja.

- Septembra se je začel izvajati mehanizem za spodbujanje razvoja civilne družbe, ki zajema vse države, vključene v evropsko sosedsko politiko. Njegov začetni proračun je znašal 26 milijonov EUR za leto 2011, podoben znesek pa je predviden tudi za leto 2012.

Napredek od lanskega leta ni bil enakomeren, vendar pa so številne partnerice sprejele ambiciozne ukrepe za pospešitev procesa demokratične tranzicije in reform. Več je bilo svobodnih in poštenih volitev, boljše pa je bilo tudi varstvo temeljnih svoboščin in človekovih pravic. Prav tako je zdaj na voljo več prostora za odprto javno razpravo, s čimer se krepi odgovornost vlad.

„Več za več“

V središču nove politike je načelo „več za več“, kar pomeni, da lahko le tiste partnerice, ki so pripravljene odločno stopiti na pot političnih reform ter spoštovati skupne univerzalne vrednote na področju človekovih pravic, demokracije in pravne države, izkoristijo najbolj ambiciozne vidike politike EU, zlasti v smislu gospodarskega povezovanja (na podlagi vzpostavljanja poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij), mobilnosti ljudi

[3] 1 milijarda EUR za južno sosedstvo EU in 150 milijonov EUR za vzhodno sosedstvo EU.

(partnerstva za mobilnost), pa tudi večje finančne podpore EU. Po drugi strani pa se je EU na kršitve človekovih pravic in demokratičnih standardov odzvala z omejitvijo sodelovanja.

Načelo „več za več“ v praksi

- EU je v podporo odločilnim fazam, doseženim v **procesu demokratične tranzicije** v *Tuniziji*, podvojila finančno pomoč z 80 milijonov EUR leta 2010 na 160 milijonov EUR leta 2011 in zagotovila tehnično podporo pri organizaciji volitev v ustavodajno skupščino.

- Z *Moldavijo* in *Gruzijo* je začela pogajanja o vzpostavitvi **poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega območja**, kmalu pa bo tovrstna pogajanja začela tudi z *Armenijo*. Poleg tega je Svet sprejel pogajalske smernice za pogajanja o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območjih z *Egiptom, Jordanijo, Marokom* in *Tunizijo*. S temi sporazumi se bo izboljšalo gospodarsko povezovanje partneric z notranjim trgom EU.

- Na poslabšanje razmer v *Siriji* se je EU odzvala z odločitvijo o **začasni prekinitvi finančne pomoči** vladi in **naložitvi sankcij**. Visoka predstavnica in Komisija dejavno podpirata prizadevanja Združenih narodov in Arabske lige za mediacijo, Komisija pa zagotavlja humanitarno pomoč.

- EU je pred kratkim sklenila **partnerstvo za mobilnost** z *Armenijo* ter načrtuje sklenitev tovrstnih partnerstev tudi z *Marokom* in *Tunizijo*.

- Za dodatno podporo reformnih prizadevanj partnerskih držav se trenutno namenja **670 milijonov EUR**, ki bodo dopolnili obstoječe programe posameznih držav. Ta sredstva se namenjajo v okviru dveh krovnih programov(**SPRING** za države južnega sosedstva in **EaPIC** za države vzhodnega sosedstva)[4] in se dodelijo partnerskim državam, ki dosegajo največji napredek na poti k trajnostni demokraciji. Napovedane so že bile dodelitve sredstev za *Alžirijo, Jordanijo, Maroko* in *Tunizijo*.

- **Pridružitveni sporazum** z *Ukrajino* je bil parafiran. Dosežki Ukrajine, zlasti na področju spoštovanja skupnih vrednot in pravne države, bodo bistvenega pomena za hitrost političnega združevanja in gospodarskega povezovanja te države z EU, tudi z vidika sklenitve pridružitvenega sporazuma in njegovega naknadnega izvajanja. Pri tem pa sodni postopki zoper opozicijske voditelje in njihove obsodbe zbujajo resno zaskrbljenost glede spoštovanja pravil poštenega sojenja in neodvisnosti sodstva.

- Hkrati z obnovitvijo uradnih pogovorov 5+2 za rešitev **pridnestrskega spora v Moldaviji** je bilo okrepljeno sodelovanje z vlado Moldavije; izvajati so se začeli obsežni ukrepi EU za krepitev zaupanja in postopna ponovna proučitev posameznih sankcij EU zoper Pridnestrje, pri čemer se upošteva konstruktiven pristop novih voditeljev te države.

- EU je zelo zaskrbljena zaradi nenehnih nepravilnosti na področju spoštovanja človekovih pravic, demokracije in pravne države v *Belorusiji*, zato se je odzvala z vrsto **omejevalnih ukrepov** in preusmeritvijo pretežnega dela pomoči na področje civilne družbe. Poleg tega je z opozicijo in civilno družbo začela evropski dialog o modernizaciji.

[4] SPRING (*podpora partnerstvu, reformam in vključujoči rasti*); EaPIC (*program povezovanja in sodelovanja v okviru vzhodnega partnerstva*).

EU poleg tega intenzivno sodeluje s partnericami pri vrsti najrazličnejših sektorskih vprašanj, pri čemer se opira na svoje predpise in standarde. Partnerice morajo tovrstne reforme odločneje izvajati, saj so pogoj za vključujočo socialno-ekonomsko rast, ustvarjanje delovnih mest (zlasti za mlade), zmanjšanje revščine in povečanje tujih naložb. Z usmerjeno finančno podporo, krepitvijo institucionalnih zmogljivosti, okrepljenim dialogom o sektorskih politikah ter postopnim odpiranjem programov in agencij lahko EU in partnerske države upoštevajo vse vidike tega kompleksnega procesa ter sprejemajo težke odločitve in spremljevalne ukrepe za zaščito ranljivih državljanov.

Partnerstvo z družbo

EU krepi sodelovanje s **civilno družbo** v vseh sosednjih državah, tudi tistih, zoper katere je uvedla ciljno usmerjene sankcije in ki jim je začasno prenehala dodeljevati finančno pomoč. Tako partnerske države kot tudi lokalne in mednarodne organizacije civilne družbe so tovrstno sodelovanje na splošno pozitivno sprejele, EU pa ga namerava še razširiti, tako da bodo organizacije civilne družbe vključene v pripravo in spremljanje akcijskih načrtov ali podobnih dokumentov.

Konkretni ukrepi za oblikovanje partnerstva s civilno družbo

- Septembra 2011 se je začel izvajati **mehanizem za spodbujanje razvoja civilne družbe**, ki zajema vse države v okviru evropske sosedske politike. Njegov začetni proračun je znašal 26 milijonov EUR za leto 2011, podobna zneska pa sta predvidena tudi za leti 2012 in 2013.

- Dialoge o človekovih pravicah v okviru vzhodnega partnerstva so dopolnili skupni seminarji s civilno družbo, **forum civilne družbe vzhodnega partnerstva** pa je postal stalni član vseh štirih večstranskih platform.

- V južnem sosedstvu je EU povečala svojo podporo **fundaciji Anna Lindh**, ki si prizadeva za mobilizacijo in ponovno oživitev civilne družbe v regiji.

- Svet Evrope je okrepil svoje sodelovanje z območjem, zajetim s sosedsko politiko EU. Komisija je po uvedbi enega prvih mehanizmov za podpiranje dejavnosti Sveta Evrope v vzhodnem sosedstvu zdaj sprejela tudi mehanizem v vrednosti 4,8 milijona EUR, ki je namenjen podpiranju dejavnosti Sveta Evrope v državah južnega Sredozemlja.

- V spodbudo **svobodi izražanja** je EU začela izvajati strategijo „no disconnect“, s katero želi organizacijam civilne družbe in posameznim državljanom pomagati, da premagajo arbitrarne posege pri dostopu do elektronskih komunikacijskih tehnologij.

- Svet je decembra 2011 potrdil glavna načela za ustanovitev **Evropske ustanove za demokracijo**. Dejavnosti te ustanove bodo na začetku osredotočene na sosedstvo EU, čeprav to ne bo edino področje njenega delovanja.

- V državah, v katerih se nenehno kršijo človekove pravice, je EU hkrati z začasno prekinitvijo dodeljevanja pomoči ali njeno preusmeritvijo povečala **finančno podporo** za organizacije civilne družbe.

- Prav tako je *Belorusiji* predlagala pogajanja za **sporazuma o poenostavitvi vizumskih postopkov in o ponovnem sprejemu**, da bi se olajšali stiki med ljudmi. *Beloruske* oblasti

se do zdaj še niso odzvale na ponudbo EU. Države članice EU si prizadevajo za optimalno izrabo prožnosti, ki jo ponuja vizumski zakonik, da se pri določenih skupinah beloruskih državljanov ali v posameznih primerih odpovedo taksam za izdajo vizuma ali jih znižajo.

- EU krepi možnosti za posodobitev **visokošolskih izobraževalnih sistemov**, **mobilnost** univerzitetnih delavcev in **izmenjavo mladih**. Sredstva za udeležbo sosednjih držav v programih sodelovanja na področju visokošolskega izobraževanja se bodo v letih 2012 in 2013 podvojila, ponujene pa bodo tudi nove možnosti za izmenjavo mladih in za povezovanje mladinskih delavcev v mreže. Poleg tega se je ali se bo v kratkem začelo več regionalnih dialogov o politikah na področju izobraževanja, mladih in kulture.

Vzajemna odgovornost

EU v okviru splošnega pristopa „več za več“ v posvetovanju s partnerskimi državami prilagaja svoje instrumente politike, da bi se spodbujala vzajemna odgovornost in bi postal dialog o politikah bolj interaktiven in iskren.

Instrumenti za krepitev vzajemne odgovornosti

- Vedno pogostejši formalni in neformalni stiki ter dialogi na politični ravni so priložnost za okrepljeno **politično usmerjanje** reform v partnerskih državah ter s tem povezane podpore, ki jo zagotavlja EU.

- **Poročila o napredku držav** bodo z letošnjim letom dajala bolj odkrite ocene, zlasti glede napredka držav na poti v trdno in trajnostno demokracijo. Služila bodo kot orodje za uporabo pristopa, ki temelji na spodbudah, in za oblikovanje močnejše povezave z vsemi relevantnimi vidiki odziva EU, vključno s finančno pomočjo. Vsebovala bodo priporočila posameznim državam in partnerske države so pozvane, da tovrstna priporočila upoštevajo.

- **Okrepljeni stiki** na vseh ravneh, od visokih uradnikov do zainteresiranih strani in organizacij civilne družbe, omogočajo predstavnikom partnerskih držav, da izrazijo svoje poglede na izvajanje novega pristopa in zagotovijo povratne informacije o tem, kako EU izpolnjuje svoje zaveze. Ta srečanja bodo v prihodnosti potekala še pogosteje.

1. RAZVOJ V SOSEDNJIH DRŽAVAH

1.1 Leto hitrega, četudi neenakomernega napredka

Po letih sorazmerne stagnacije se demokracija po lanskoletnih demokratičnih revolucijah v Severni Afriki vse bolj ukoreninja. V številnih državah so bile organizirane pomembne volitve, na katerih so bile zastopane različne politične stranke. Splošni trend kaže na večjo demokracijo, odgovornejše upravljanje ter boljše spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Vendar je na določenih področjih, ki so bistvena za zagotovitev trajnosti tekočih političnih reform, napredek omejen in v nekaterih državah je zastal ali pa se pojavljajo znaki regresije.

Strukturne reforme, ki se izvajajo, so prispevale k zmanjšanju revščine in privabljanju tujih naložb, vendar še vedno obstajajo pomembni socialni izzivi. Z nenehnim približevanjem merilom in standardom EU so se trgovinske vezi kljub neugodnim gospodarskim razmeram

okrepile. Vse intenzivnejše sektorsko sodelovanje z EU prispeva k odpravljanju ozkih grl na področju prometa in energetike ter spoprijemanju z okoljskimi in podnebnimi izzivi.

1.2 Oblikovanje trajnostnih demokracij

V *Egiptu*, *Jordaniji*, *Maroku* in *Tuniziji* poteka proces **ustavne reforme**, s katerim naj bi se spodbudila odgovornost vlad do demokratično izvoljenih parlamentov, okrepila neodvisnost sodstva in odpravile druge ovire za širšo udeležbo v političnem življenju. *Tunizija* je izvedla prve **demokratične in verodostojne volitve** v ustavno skupščino od svoje neodvisnosti. Podobno sta *Egipt* in *Maroko* izvolila svoja parlamenta na volitvah, ki so bile na splošno svobodne in pregledne.

Gledano v celoti se pravica do **svobode izražanja, združevanja in zbiranja** spoštuje bolj kot v preteklosti. *Moldavija* in zdaj tudi *Tunizija* imata zadovoljiv pravni okvir za varstvo pravice do svobode zbiranja in združevanja. Vendar pa bo treba v državah našega sosedstva še veliko narediti, da bo ta svoboščina v celoti uzakonjena in v praksi v celoti spoštovana ter da se **civilni družbi** zagotovi prostor, ki ga potrebuje za razvoj svoje ključne vloge. V *Egiptu* se je nekoliko odprl političen prostor, čeprav je država na uveljavljanje pravice do svobode izražanja, dejavnosti civilne družbe in mirne demonstracije pogosto odgovorila z represijo. V *Azerbajdžanu* so državljanske svoboščine še naprej močno omejene.

Problematiki **korupcije** se namenja vse večja pozornost, vendar ambicioznim političnim izjavam ne sledijo vedno odločni ukrepi. Kadar pa se to zgodi, kot se je na primer v *Gruziji*, se okrepi spoštovanje pravne države in oblikuje poslovno okolje, ki je spodbudno za podjetnike in privablja tuje naložbe.

Po vsem sosedstvu so potrebna močnejša prizadevanja, da se z jamstvi za enak dostop do sodnega varstva ter ustreznimi postopki in standardi **poštenega sojenja** zagotovi spoštovanje pravne države, ki ga nadzira učinkovito, nepristransko in **neodvisno sodstvo,** ter da se zagotovi izvajanje **reforme varnostnega sektorja**. V številnih sosednjih državah sicer poteka proces demokratične tranzicije in ustavnih reform, vendar še ni dal rezultatov v smislu hitrejšega, preglednejšega in bolj poštenega sojenja ter občutka večje varnosti. V *Egiptu* se civilistom še naprej sodi pred vojaškimi sodišči.

Razvoj trajnostne demokracije vključuje tudi zagotavljanje **enakosti spolov** ter večjo udeležbo žensk v političnem in gospodarskem življenju. V nekaterih državah so zakonske določbe, sprejete za zagotovitev bolj uravnotežene sestave parlamentov, v praksi naletele na odpor in zato niso imele želenega učinka. **Lokalne in regionalne oblasti** imajo ključno vlogo pri zmanjševanju razkoraka med prebivalstvom in institucijami, spodbujanju kulture političnega sodelovanja na lokalni ravni in zagotavljanju, da se pri sprejemanju političnih odločitev upoštevajo tudi lokalne potrebe.

Napredek je bil dosežen tudi pri spoštovanju **drugih človekovih pravic**. *Tunizija* je ratificirala več izbirnih protokolov h ključnim konvencijam o človekovih pravicah. *Maroko* in *Tunizija* sta ratificirala izbirni protokol h Konvenciji ZN proti mučenju. V *Armeniji* in *Maroku* se bolj spoštujejo pravice manjšin. Vendar pa se v kar nekaj državah varnostne sile še niso odpovedale mučenju ter poniževalnemu in nečloveškemu ravnanju. Prav tako je diskriminacija na podlagi vere ali prepričanja, etnične pripadnosti ali spolne usmerjenosti še naprej zelo razširjena, v vrsti držav pa je še vedno problematična trgovina z ljudmi.

Razmere v *Belorusiji* so se lansko leto zaradi represivnih ukrepov zoper opozicijo in civilno družbo po predsedniških volitvah decembra 2010 močno poslabšale. EU je bila primorana ponovno uvesti sankcije in jih zaostriti. Še vedno je resno zaskrbljena zaradi razmer v tej državi, saj oblasti nočejo izpustiti in rehabilitirati vseh političnih zapornikov ter se zatiranje opozicije, medijev in civilne družbe nadaljuje. Beloruske oblasti se do danes niso odzvale na ponudbo EU za pogajanja o sporazumih o poenostavitvi vizumskih postopkov in o ponovnem sprejemu, s tem pa svojim državljanom odrekajo možnost lažjega potovanja v Evropsko unijo. Pogoji za polno sodelovanje Belorusije v evropski sosedski politiki še niso izpolnjeni, zato država sodeluje samo v večstranski razsežnosti vzhodnega partnerstva. EU bo svoje partnerstvo s prebivalstvom *Belorusije* še naprej odločno krepila in organizacijam civilne družbe zagotavljala večjo podporo.

Alžirija je začela proces političnih reform, v okviru katerega je v začetku leta 2012 sprejela več novih zakonov, med drugim o volilnem zakoniku, zastopanosti žensk v izvoljenih skupščinah, o združenjih, medijih, političnih strankah, decentralizaciji in nezdružljivosti političnih funkcij. Po zakonodajnih volitvah 10. maja je načrtovan začetek postopka za spremembo ustave. Glede na novo usmeritev evropske sosedske politike v prilagojen pristop, ki temelji na razlikovanju med državami, se je *Alžirija* odločila sodelovati v evropski sosedski politiki in razprave o **akcijskem načrtu ESP** so se že začele.

Razmere v *Libiji* se po koncu državljanske vojne postopno stabilizirajo. EU podpira proces tranzicije in z oblastmi redno proučuje vprašanja, povezana s spoštovanjem človekovih pravic. Z novo libijsko upravo je pripravljena začeti pogajanja o pogodbenem sporazumu in, v tem okviru, razpravljati o morebitnem sodelovanju Libije v evropski sosedski politiki, ki bi temeljilo na skupni zavezanosti vrednotam, kot so demokracija, pravna država in spoštovanje človekovih pravic.

1.3 Spori

Iskanje mirnih rešitev za dolgotrajne spore je še naprej ključni izziv po vsem sosedstvu. Za uspeh so v prvi vrsti odgovorne sprte strani, ki si morajo močneje prizadevati za dosego sporazumov v duhu resničnega kompromisa. Brez navedenega tudi nenehna prizadevanja za mednarodno mediacijo v uveljavljenih okvirih ne morejo obroditi sadov. Da bi se v celoti izkoristile možnosti, ki jih ponuja evropska sosedska politika, bodo potrebna bolj verodostojna in trajna prizadevanja zadevnih sosednjih držav za napredek pri reševanju sporov. Ob tem pa je EU pripravljena zagotoviti potrebno podporo za izvajanje dogovorjenih rešitev.

EU je strogo obsodila sistematično kršenje človekovih pravic v *sirskem* režimu. Predsednika Assada je pozvala, naj odstopi ter omogoči mirno in demokratično tranzicijo. V Varnostnem svetu Združenih narodov si je skupaj z državami članicami EU na vso moč prizadevala za zagotovitev enotnega nastopa mednarodne skupnosti in v celoti podpira načrt posebnega odposlanca ZN in Arabske lige Kofija Anana. Visoka predstavnica in ESZD sta sodelovali na srečanjih skupine „prijateljev Sirije“. Visoka predstavnica je organizirala redna srečanja krizne platforme, ki združuje vse ustrezne službe ESZD in Komisije (sankcije, humanitarno pomoč, razvojno sodelovanje, sodelovanje z delegacijami in podporo ZN). EU se je na krizne razmere odzvala z začasno prekinitvijo vseh oblik sodelovanja in z uvedbo omejevalnih ukrepov, ki jih nenehno preverja. Še naprej zagotavlja zgolj pomoč v korist sirskega prebivalstva, študentov, zagovornikov človekovih pravic in opozicije. Siriji in prizadetim sosednjim državam je zagotovila humanitarno pomoč v višini 10 milijonov EUR. Prav tako je tesno sodelovala s sosednjimi državami Sirije in predlagala sprejetje posebnega ukrepa

Komisije, s katerim bi se iz Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva namenilo 23 milijonov EUR za posebno podporo sirski civilni družbi, pa tudi beguncem in prizadetemu prebivalstvu v sosednjih državah.

Delegacija EU v Damasku še naprej deluje ter zagotavlja podporo sirskemu narodu in pomaga pri usklajevanju odziva EU na krizo. Gosti več članov diplomatskih služb držav članic, ki so se odločili začasno prekiniti dejavnosti svojih veleposlaništev.

Leta 2011 je EU dokaj uspešno prispevala k ponovnemu zagonu bližnjevzhodne četverice ter si je še naprej prizadevala spodbuditi *Izrael* in *Palestinsko upravo* k vrnitvi za pogajalsko mizo. Četverica je v svoji izjavi z dne 23. septembra zahtevala takojšnje in brezpogojno nadaljevanje neposrednih dvostranskih pogajanj, s katerimi bi se sporazum dosegel v roku, o katerem se dogovorita strani, vendar najpozneje do konca leta 2012. Prav tako je strani pozvala, da se vzdržita provokativnih ukrepov, in ponovno poudarila obveznosti iz časovnega načrta.

Zaradi skupnih prizadevanj članov 5+2, vključno z EU, so se v državah vzhodnega sosedstva formalni pogovori za rešitev spora glede Pridnestrja lahko nadaljevali v pozitivnem vzdušju. Potekala so številna srečanja na visoki ravni in sprejeti so bili dodatni ukrepi za krepitev zaupanja (npr. možnost, da se podjetja iz Pridnestrja registrirajo v *Moldaviji* in so deležna ugodnosti, ki izhajajo iz avtonomnih trgovinskih preferencialov, oprostitev taks za prijavo za obiske v Pridnestrju, ustanovitev delovne skupine za razpravo o dodatnih ukrepih za krepitev zaupanja ter razprave med organi na področju carin in železniške infrastrukture s ciljem olajšanja izvoza blaga). Pogovori med predsednikoma *Armenije* in *Azerbajdžana* glede območja Gorski Karabah, ki jih je kot mediator podprla skupina Minsk pod okriljem OVSE, niso omogočili odločilnega napredka. V Ženevi so se nadaljevale mednarodne razprave o Abhaziji in Južni Osetiji pod skupnim predsedstvom EU, ZN in OVSE, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena vprašanju neuporabe sile.

1.4. Vključujoč gospodarski razvoj in trgovina

Za večino vzhodnih sosed EU, ki so na poti okrevanja po krizi iz leta 2009, je bila značilna zmerna rast. To je državam, kot so *Armenija*, *Azerbajdžan* in *Moldavija,* omogočilo doseganje dodatnega napredka pri **zmanjševanju revščine** in brezposelnosti. *Moldavija* in *Gruzija* sta hkrati odločno izvajali **strukturne reforme**, medtem ko je napredek v *Ukrajini* zastal in izvajanje nacionalnega programa, o katerem se je ta država dogovorila z Mednarodnim denarnim skladom, ne poteka po načrtih.

Rast v državah južnega sosedstva je bila počasnejša zlasti v tistih državah, v katerih so demokratično tranzicijo spremljali socialni nemiri, stavke in politična nestabilnost ali ki so jih prizadeli spori v sosednjih državah. Da bi zajezile naraščanje **brezposelnosti** in preprečile nadaljnje notranje nemire, so mnoge države sprostile fiskalno politiko ter povečale javno porabo in s tem tudi proračunski primanjkljaj. Ta trend je treba odpraviti, da se ohrani makroekonomska stabilnost in preprečijo morebitne težave s financiranjem posojil. Demonstracije v *Izraelu* so bile izraz splošne zaskrbljenosti glede socialne pravičnosti in vse bolj neenakomerne porazdelitve bogastva. Države po vsem sosedstvu, pa tudi v sami EU, morajo svoja prizadevanja usmeriti v bolj **vključujoč** gospodarski razvoj, ki se lahko doseže s spodbujanjem notranje kohezije ter reševanjem regionalnih in socialnih neravnovesij.

2. SODELOVANJE EU S PARTNERICAMI

2.1 Leto rezultatov

Večina partnerskih držav je pozitivno sprejela nov poudarek na večjem razlikovanju med državami in vzajemni odgovornosti, ob tem pa pokazala pripravljenost za odločnejše izvajanje političnih in gospodarskih reform ter okrepljeno sodelovanje z EU. Prvi rezultati so že vidni.

Kar zadeva vzhodno sosedstvo, je sporočilo iz maja lani dalo dodatni zagon razvoju vzhodnega partnerstva. Na **vrhu vzhodnega partnerstva** v Varšavi so bili ocenjeni doseženi rezultati ter potrjene politične zaveze EU in njenih vzhodnih sosed glede močnejšega političnega združevanja in gospodarskega povezovanja, prav tako pa so bile potrjene evropske težnje in evropska izbira nekaterih partneric. Dosežen je bil dogovor o pripravi „časovnega načrta vzhodnega partnerstva“, ki je sprejet hkrati s tem sporočilom[5] in vsebuje praktična navodila za spremljanje izvajanja do naslednjega vrha, ki bo jeseni leta 2013.

Tri leta po začetku izvajanja vzhodnega partnerstva je opaziti znaten napredek. EU in vzhodne partnerice so okrepile dialog o človekovih pravicah. Z vsemi partnericami (razen z *Belorusijo*) so se začela pogajanja o pridružitvenih sporazumih in se z *Ukrajino* tudi že zaključila. Napredujejo tudi pogajanja o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij. Uspešno se uresničujejo cilj vzpostavitve režima potovanja brez vizumov ob primernem času in drugi elementi programa sodelovanja v okviru vzhodnega partnerstva.

V svojem južnem sosedstvu se EU zelo dejavno odziva na zgodovinske spremembe. Z regionalnimi organizacijami (zlasti z Arabsko ligo) sodeluje pri iskanju rešitev za spore. Visoka predstavnica in Komisija sta izrazili zadovoljstvo z izidi demokratičnih volitev in potrdili pripravljenost za sodelovanje z novimi vladami. EU je zagotovila takojšnjo humanitarno pomoč, kjer je bila potrebna, ter preusmerila svojo finančno pomoč, tako da je več pomoči namenila državam, ki jo najbolj potrebujejo, v drugih primerih pa je pomoč zmanjšala. Prav tako je predlagala začetek novega sodelovanja in dialoga na področju trgovine in mobilnosti. Postala je priznana in zaupanja vredna partnerica pri pripravi, organizaciji in spremljanju volitev. Bistveno je okrepila sodelovanje z organizacijami civilne družbe po vsej regiji ter jim namenila večjo podporo.

Svet je na predlog visoke predstavnice imenoval posebnega predstavnika EU za južno Sredozemlje, da bi se razvil dialog z državami v tranziciji, okrepila mobilizacija in usklajevanje EU in držav članic ter zagotovilo usklajevanje z mednarodnimi finančnimi institucijami in zasebnim sektorjem. Rezultati tega so v regiji že vidni. Prva projektna skupina se je sestala v *Tuniziji* septembra 2011 in je napovedala zelo obsežen sveženj mednarodne pomoči, ki zajema nepovratna sredstva in posojila. Komisija je k temu svežnju prispevala 400 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev za obdobje 2011–2013. Druga projektna skupina se je sestala v *Jordaniji* februarja 2012, da bi spodbudila in podprla proces političnih in gospodarskih reform v *Jordaniji*. K njenemu delu so prispevale politične stranke in organizacije civilne družbe. Tudi ob tej priložnosti je bil napovedan obsežen sveženj mednarodne finančne pomoči. Srečanje projektnih skupin ni bilo enkratni dogodek, temveč gre za proces, ki vključuje nadaljnja srečanja na različnih ravneh, da se ocenita napredek in

[5] COM(2012) … z dne 15. maja 2012, „Vzhodno partnerstvo: Časovni načrt za jesensko srečanje na vrhu 2013“.

izvajanje. Izvajanje priporočil projektnih skupin spremljajo skupni organi, ustanovljeni na podlagi Pridružitvenega sporazuma. Po predsedniških volitvah v *Egiptu* in prenosu oblasti na civilno vlado bo leta 2012 v sodelovanju s to državo ustanovljena podobna projektna skupina.

2.2 Oblikovanje trajnostnih demokracij

Poudarek, ki ga EU znova namenja oblikovanju **trdnih demokracij**[6] ter spodbujanju **človekovih pravic in temeljnih svoboščin**, so spremljali odločni ukrepi.

Da bi podprla **demokratično tranzicijo**, je EU okrepila sodelovanje s Svetom Evrope in iskala sinergije s parlamentarno skupščino Sveta Evrope, ki parlamentom držav južnega Sredozemlja ponuja „status partnerja za demokracijo“. Ta status je bil podeljen *Maroku* in *Palestinski upravi*. Poleg tega je EU v sodelovanju s Svetom Evrope razvila program za podporo procesu reform v državah vzhodnega partnerstva, ki zajema reformo pravosodja in spoštovanje človekovih pravic v kazenskem postopku, skladnost z evropskimi volilnimi standardi ter boj proti korupciji in hudim oblikam kibernetske kriminalitete. Pozneje je bil ta program dopolnjen s podobnim programom, ki ga EU izvaja z južnimi sosedami in v katerem je poudarek na ustavni reformi in reformi pravosodja ter volilnih sistemih.

EU je tunizijskim volilnim organom zagotovila tehnično pomoč, da bi se ti pripravili na **prve demokratične volitve**, in je v predvolilnem obdobju podpirala tunizijsko civilno družbo. V *Tunizijo* je napotila tudi popolno misijo za opazovanje volitev, v *Maroko* pa je odposlala volilne strokovnjake. Na povabilo *Alžirije*, v kateri so 10. maja potekale parlamentarne volitve, je tudi v to državo poslala popolno misijo za opazovanje volitev. Egiptovski visoki volilni komisiji je zagotavljala tehnično pomoč ter prek organizacij civilne družbe podpirala izobraževanje volivcev in domačih opazovalcev. Prejela je tudi vabilo *Libije*, da opazuje prihodnje volitve v ustavno skupščino.

2.3 Spodbujanje vključujočega gospodarskega razvoja, trgovine in sektorskega sodelovanja

Gospodarski in socialni razvoj

V času resnih gospodarskih in finančnih težav v euroobmočju in večini arabskih partnerskih držav (ne nazadnje tudi zaradi učinkov arabske pomladi) so se **makroekonomski dialogi** izkazali kot izjemno koristni za EU in tudi za njene partnerice. Omogočili so odkrito in poglobljeno izmenjavo informacij in pogledov na gospodarske izzive ter strateške odzive na obeh straneh, pri čemer je bila izpostavljena potreba po strukturnih reformah.

Da bi EU spodbudila **vključujoč gospodarski razvoj**, je sprejela ukrepe za povečanje svoje finančne pomoči in posojilnih zmožnosti evropskih finančnih institucij (glej oddelek 2.4) ter ponovno vzpostavila dialog o politiki zaposlovanja in socialni politiki.

Trgovina

---

[6] Med elemente, značilne za **trdno in trajnostno demokracijo**, štejejo: svobodne in poštene volitve; svoboda združevanja, izražanja in zbiranja ter svoboda tiska in medijev; pravna država pod nadzorom neodvisnega sodstva in pravica do poštenega sojenja; boj proti korupciji; reforma varnostnega sektorja in sektorja kazenskega pregona (vključno s policijo); ter vzpostavitev demokratičnega nadzora nad oboroženimi in varnostnimi silami.

Pogajanja glede vzpostavitve **poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij** so se zaključila z *Ukrajino* ter začela z *Moldavijo* in *Gruzijo*, kmalu pa se bodo tovrstna pogajanja začela tudi z *Armenijo*. Leta 2012 bo izvedena predhodna študija zmogljivosti *Jordanije*, *Maroka* in *Tunizije*, da svoje predpise približajo pravnemu redu EU, tako da bi bilo mogoče na podlagi pogajalskih smernic Sveta, sprejetih decembra, še pred koncem leta začeti pogajanja tudi s temi partnericami. Sporazum o kmetijskih in ribiških proizvodih z *Marokom* bo začel veljati julija. Hiter napredek pri drugih tekočih pogajanjih, kot so pogajanja za enakovreden sporazum s Tunizijo, so v skladu s sklepi z marčevskega zasedanja Evropskega sveta prav tako prednostna naloga.

Od junija 2011 je mogoče podpisati regionalno konvencijo o **vseevropsko-sredozemskih pravilih o poreklu**, *Jordanija* in *Maroko* pa sta prvi partnerici, ki sta to že storili. Druge partnerice iz južnega Sredozemlja, ki te konvencije še niso podpisale, bi morale hitro končati postopke za podpis in ratifikacijo. V letu 2012 bi bilo treba začeti tudi pogajanja za sklenitev **sporazumov o skladnosti in sprejemljivosti industrijskih proizvodov** s *Tunizijo* ter nato z *Egiptom, Jordanijo* in *Marokom*, da se odprejo trgi za industrijske proizvode.

Sektorsko sodelovanje

Ključnega pomena za spodbujanje trgovine in gospodarskega razvoja je zbliževanje pravnih ureditev s standardi Unije in drugih trgov, na katerih se uporabljajo pravila EU. V okviru vzhodnega partnerstva ta proces podpirajo **celostni programi za vzpostavljanje institucij** in drugi relevantni podporni ukrepi. S procesom priprav na pogajanja o sporazumih o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij z *Armenijo*, *Gruzijo* in *Moldavijo* ter zaključkom tovrstnih pogajanj z *Ukrajino* se je okrepil pravni okvir, zlasti na področju sanitarnih in fitosanitarnih standardov ter tehničnih predpisov. Posledično se je izboljšala tudi varnost domače hrane in izdelkov. Upravljanje javnih financ je eno od področij, na katerih so še vedno potrebne izboljšave.

Povezovanje trgov z EU in zbliževanje pravnih ureditev sta hkrati gonilni sili zelo potrebnih **sektorskih reform**. Takšne reforme so na splošno dolgoročne in zahtevajo precejšnje naložbe. Sodelovanje med EU in partnerskimi državami se je na vseh področjih okrepilo, kakor je poudarjeno tudi v skupnih delovnih dokumentih služb, ki spremljajo to sporočilo. EU je na primer uvedla strategijo „no disconnect“, s katero želi organizacijam civilne družbe in posameznim državljanom pomagati, da zaobidejo arbitrarne posege pri dostopu do elektronskih komunikacijskih tehnologij. V okviru evropske sosedske politike je uvedla tudi program za kmetijstvo in razvoj podeželja, ki s podporo naložbam in tehnično pomočjo omogoča modernizacijo kmetijske proizvodnje v partnerskih državah, ustvarja možnosti na lokalni ravni in partnerske države pripravlja na učinkovitejše delovanje na trgu EU.

Poleg tega želi Komisija razvijati sektorske dialoge in sodelovanje v regionalnih okvirih vzhodnega partnerstva ter Unije za Sredozemlje. S temi dialogi se bo utrdilo skupno razumevanje sektorskih prednostnih nalog, prispevali pa bodo tudi k razvoju konkretnih projektov in pobud.

Vzpostavljanje neformalnih dialogov v okviru vzhodnega partnerstva je še eden od načinov za krepitev povezave med dvostranskimi in večstranskimi procesi in občutka skupnega lastništva projekta vzhodnega partnerstva ter za spodbujanje regionalne dinamike. Ti neformalni večstranski dialogi, ki bodo dvakrat letno potekali med zunanjimi ministri partnerskih držav in visoko predstavnico EU ter komisarjem za evropsko sosedsko politiko, bodo priložnost za neformalne razprave na ministrski ravni glede razvoja dogodkov v partnerskih državah in

napredka pri reformnih procesih, poleg tega pa bodo omogočali spremljanje izvajanja časovnega načrta vzhodnega partnerstva. Ta okvir bo služil tudi za neformalni dialog ministrov in komisarjev EU, pristojnih za različne sektorje, v okviru katerega se bo krepilo **večstransko sektorsko sodelovanje** med EU in partnericami iz njenega vzhodnega sosedstva.

Kar zadeva Unijo za Sredozemlje, se Komisija po odločitvi Sveta, da severno sopredsedstvo te unije prenese na EU, zavzema za ponovni začetek sektorskih dialogov na ministrski ravni. Trenutno s partnericami potekajo razprave glede organizacije vrste srečanj na temo trgovine, prevoza, energetike, okolja in drugih sektorskih politik. Na teh sektorskih ministrskih srečanjih bi se opredelili skupni cilji za regionalno sodelovanje in določili bi se možni konkretni projekti, ki bi se nato izvajali v okviru Unije za Sredozemlje.

EU je v okviru svojega novega odziva in sodelovanja v sosedstvu še povečala podporo, ki jo namenja za **sodelovanje držav, vključenih v evropsko sosedsko politiko, v programih in agencijah EU**. Veljati sta začela protokola, ki omogočata sodelovanje *Moldavije* in *Ukrajine* v programih EU. Po pozitivnem izidu glasovanja v Evropskem parlamentu bo kmalu začel veljati podoben protokol z *Marokom*, začela pa so se tudi pogajanja o takem protokolu z *Jordanijo*. Pripravlja se projekt v podporo pripravljalnih ukrepov agencij EU, da bi se olajšalo sodelovanje v njihovih dejavnostih. Partnerske države lahko za sofinanciranje svojega sodelovanja v programih EU uporabijo finančna sredstva Unije.

Mobilnost

Na področju liberalizacije vizumskega režima z državami vzhodnega sosedstva EU je bil dosežen napredek. Z *Armenijo, Gruzijo* in *Moldavijo* so že bila sklenjena partnerstva za mobilnost. *Moldavija* in *Ukrajina* izvajata akcijska načrta za liberalizacijo vizumskega režima. Dialog o vizumih z *Gruzijo* bi se lahko začel še pred poletjem. **Sporazumi o poenostavitvi vizumskih postopkov in o ponovnem sprejemu** z *Gruzijo, Moldavijo* in *Ukrajino* se že uspešno izvajajo, zdaj pa so se začela pogajanja o podobnih sporazumih tudi z *Armenijo* in *Azerbajdžanom*.

V svojem južnem sosedstvu je EU predlagala začetek **partnerskih dialogov o migracijah, mobilnosti in varnosti** z *Egiptom*, *Marokom* in *Tunizijo*. Takšni dialogi zajemajo redne in izredne migracije, trgovino z ljudmi, ponovni sprejem, vizume, azil in mednarodno zaščito. Znaten napredek je bil dosežen z *Marokom* in *Tunizijo*, s katerima se je dialog začel oktobra 2011, in v prihodnjih mesecih bi morali biti podpisani skupni izjavi, ki bosta odprli možnost sklepanja partnerstev za mobilnost s tema državama. *Egipt* do danes ni privolil v konkretne pogovore. Visoka predstavnica in Komisija predlagata začetek dialoga o migracijah, mobilnosti in varnosti z *Jordanijo*.

2.4 Finančna pomoč

EU je pri zagotavljanju finančne podpore za reformna prizadevanja partnerskih držav delovala na dveh ravneh.

Najprej si je prizadevala okrepiti povezavo med novim pristopom politike in obstoječimi programi finančne pomoči. V južnem sosedstvu je to pomenilo **preusmeritev 600 milijonov EUR obstoječih sredstev** v cilje, določene v skupnem sporočilu „Partnerstvo za demokracijo

in skupno blaginjo z državami južnega Sredozemlja"[7]. Tako so se na področjih, kot sta sodna reforma in boj proti korupciji, začeli izvajati novi programi za vzpostavljanje institucij.

Drugič, EU si je prizadevala zagotoviti **dodatna finančna sredstva** v okviru svojega proračuna. V skupnem sporočilu „Nov odziv na spremembe v sosedstvu“ iz maja 2011 je bilo predlagano, da se v podporo izvajanju novega pristopa nameni do 1,24 milijarde EUR dodatnih sredstev. Od tega bo **ena milijarda EUR** namenjena državam partnericam. Visoka predstavnica in Komisija obžalujeta, da v Svetu še ni bilo doseženo soglasje v korist predloga Komisije, v skladu s katerim bi se dovolila ponovna uporaba prihodkov iz predhodnih operacij EIB. Zaradi tega bo v primerjavi s prvotnim predlogom nastala negativna razlika v višini najmanj 240 milijonov EUR.

Največji del teh dodatnih sredstev (670 milijonov EUR) se bo namenil prek dveh krovnih programov, in sicer programa SPRING v južnem Sredozemlju s proračunom v višini 540 milijonov EUR za obdobje 2011–2013 ter programa EaPIC v vzhodnem sosedstvu s proračunom v višini 130 milijonov EUR za obdobje 2012–2013. Oba programa bosta osredotočena na spodbujanje demokratičnega preoblikovanja in vzpostavljanja institucij ter na podpiranje trajnostne in vključujoče rasti. Večina preostalega dela dodatnega financiranja je bila dodeljena za programe mobilnosti (Tempus, Erasmus Mundus, itd.) ter za podporo organizacijam civilne družbe in nedržavnim akterjem.

Zaradi razširitve mandata **Evropske investicijske banke (EIB)** oktobra lani so mogoča dodatna posojila v višini 1,15 milijarde EUR za partnerske države[8] in do ene milijarde EUR v povezavi s podnebnimi spremembami. EIB bo lahko na podlagi dodatnih prostovoljnih prispevkov držav članic v skrbniški sklad, ustanovljen v okviru Sklada za evro-sredozemske naložbe in partnerstvo (FEMIP), okrepila posle z rizičnim kapitalom v državah južnega sosedstva.

Geografsko območje dejavnosti **Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD)** se razširja tudi na *Egipt*, *Jordanijo*, *Maroko* in *Tunizijo*. Poleg tega je bilo v podporo določitvi in pripravi projektov namenjenih do 100 milijonov EUR, deloma tudi iz proračuna EU. EBRD bo v okviru svojih posebnih skladov zbrala dodatna sredstva (do ene milijarde EUR) takoj, ko bodo delničarji ratificirali potrebne spremembe sporazuma o ustanovitvi EBRD[9]. Poleg tega je bila pomoč, ki se dodeljuje v okviru Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva, preusmerjena v spodbujanje razvoja MSP in podpiranje pobud za nova delovna mesta, zlasti v *Alžiriji, Egiptu*, *Jordaniji* in *Tuniziji*.

Ob koncu leta 2011 so dodelitve **Sklada za spodbujanje naložb v sosedstvo** dosegle skupaj 400 milijonov EUR (od tega 174 milijonov EUR za vzhodno sosedstvo in 226 milijonov EUR za južno sosedstvo) ter tako omogočile izvedbo projektov v skupni vrednosti 13,6 milijarde EUR (4,2 milijarde EUR za vzhodno sosedstvo in 9,4 milijarde EUR za južno sosedstvo). Z znatnim povečanjem nepovratnih sredstev, ki so za obdobje 2011–2013 na voljo v okviru Sklada za spodbujanje naložb v sosedstvo (450 milijonov EUR), bi bilo treba prek učinka vzvoda zagotoviti, da se dodatna sredstva v obliki posojil hitro pretvorijo v infrastrukturne naložbe (na področju okolja in podnebnih sprememb ter sistemov povezav z državami

---

[7] COM(2011) 200 z dne 8. marca 2011.

[8] 1 milijarda EUR za južno sosedstvo EU in 150 milijonov EUR za vzhodno sosedstvo EU.

[9] Decembra 2011 je Komisija sprejela predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o ratifikaciji sprememb s strani EU (COM(2011) 905 z dne 21. decembra 2011).

partnericami) in naložbe v MSP, kar bo prispevalo k zmanjšanju brezposelnosti po vsem sosedstvu.

EU si prizadeva okrepiti podporo za posle z rizičnim kapitalom v državah južnega sosedstva, ki se namenja prek Sklada za evro-sredozemske naložbe in partnerstvo (FEMIP), ter razvija dodatne možnosti za podporo poslov z rizičnim kapitalom in jamstvenih shem v vzhodnem sosedstvu v sodelovanju z EIB, EBRD in drugimi evropskimi finančnimi institucijami.

Decembra je Komisija sprejela zakonodajni predlog za nov finančni instrument – **evropski sosedski instrument (ENI)**, ki bo z letom 2014 nadomestil sedanji evropski instrument sosedstva in partnerstva (ENPI). Novi evropski sosedski instrument bo v primerjavi s sedanjim instrumentom še dodatno okrepil povezavo med politiko in pomočjo ter zagotavljal višjo raven razlikovanja med partnerskimi državami pri sodelovanju z njimi, ki bo odražala njihovo zavezanost univerzalnim vrednotam ter napredku v smislu temeljite demokratizacije in skupno dogovorjenih ciljev. Dejavnosti sodelovanja bodo osredotočene na manj ključnih ciljev politike, da bi se lahko povečal njihov učinek. Tako se bosta s tem instrumentom zmanjšala zahtevnost in trajanje postopka načrtovanja programov, poenostavile pa se bodo tudi izvedbene določbe, vključno s tistimi, ki se navezujejo na čezmejno sodelovanje na zunanjih mejah EU. Predlagana finančna sredstva tega instrumenta v višini 18,2 milijarde EUR za sedemletno obdobje pomenijo 22-odstotno realno povečanje glede na veljavno finančno perspektivo. ENI bo prispeval k cilju EU glede povečanja deleža proračuna Unije za podnebne ukrepe na vsaj 20 %, kar je v skladu z namero, ki jo je Komisija izrazila v svojem sporočilu iz junija 2011 o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020[10].

2.5 Bolj usklajen pristop med institucijami EU

Revizija evropske sosedske politike leta 2011 je bila povod za obsežno razpravo med vsemi institucijami EU in doseženo je bilo splošno soglasje o potrebi po tesnejšem sodelovanju EU z državami v njenem sosedstvu. Evropski parlament je decembra sprejel pomembno poročilo o evropski sosedski politiki. Opazno se je povečala pogostost komunikacije na temo evropske sosedske politike med Evropskim parlamentom, Komisijo in visoko predstavnico v odnosih s posameznimi partnericami.

Poleg tega je Evropski parlament okrepil stike in sodelovanje z izvoljenimi skupščinami partneric v okviru ESP, da bi se izboljšal politični dialog in okrepila zmogljivost teh držav za vzpostavitev nadzora nad delovanjem vlad. Parlamentarni skupščini foruma Euronest in Unije za Sredozemlje sta razvili svoje dejavnosti. Sodelovanje sta okrepila tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij (zlasti prek skupščin ARLEM in CORLEAP).

2.6 Usklajen pristop z drugimi državami donatoricami in mednarodnimi institucijami

EU tesno sodeluje z drugimi državami donatoricami in mednarodnimi institucijami pri reševanju humanitarnih kriz ter spodbujanju demokratične tranzicije in gospodarskega razvoja v partnerskih državah.

Ves čas libijske krize je bila na čelu mednarodnega humanitarnega odziva, pri tem pa je tesno sodelovala z drugimi donatorji in mednarodnimi organizacijami za čim hitrejšo določitev potreb ter hitro in učinkovito zagotavljanje pomoči.

---

[10] COM(2011) 500 final z dne 29. junija 2011, „Proračun za strategijo Evropa 2020“.

Odločilno je prispevala k oblikovanju pobude skupine G8 za „partnerstvo iz Deauvilla“, ki usklajuje mednarodna prizadevanja v podporo demokratični tranziciji v državah južnega Sredozemlja. Tesno sodeluje z mednarodnimi organizacijami, ki so na srečanju finančnih ministrov držav skupine G8 septembra v Marseillu obljubile podporo temu partnerstvu. Prav tako prek instrumenta makrofinančne pomoči tesno sodeluje z Mednarodnim denarnim skladom in drugimi mednarodnimi organizacijami, da bi zadevnim partnerskim državam[11] pomagali pri odpravljanju makroekonomskih neravnovesij in uresničevanju strukturnih reform, usmerjenih v rast.

Države, kot sta Rusija in Turčija, bi lahko pomembno prispevale k regionalni stabilnosti. Švica je sodelovala na najvišji ravni na srečanju projektne skupine EU-Tunizija.

Poleg tega skupina za informiranje in usklajevanje, ki deluje znotraj vzhodnega partnerstva in vključuje tudi tretje države in zainteresirane mednarodne finančne institucije, spodbuja usklajevanje med donatorji in na splošno tudi razvoj vzhodnega partnerstva.

3. OBETI ZA PRIHODNOST

Leto 2011 so zaznamovale velike spremembe v sosedstvu EU. Čeprav so prvi znaki spodbudni, pa so potrebna trajna prizadevanja za utrditev tega napredka. V mnogih družbah v naših partnerskih državah se dogajajo korenite spremembe. Razumevanje in upoštevanje hitrosti reformnega procesa vsake posamezne družbe sta torej bistvenega pomena. Zato mora EU voditi stalen dialog z zadevnimi državami o teh vprašanjih, jim namenjati posebno pozornost in jih pozorno spremljati. Partnerske države morajo na številnih področjih okrepiti reformna prizadevanja, EU pa mora svoje zaveze na nekaterih področjih hitreje uresničevati.

3.1. Prihodnji izzivi

Trajnostna demokracija

Z demokratično preobrazbo v številnih južnih sosedah prihajajo na političnem prizorišču v ospredje nove politične stranke, pri čemer gre zlasti, vendar ne izključno, za stranke z islamskimi koreninami. EU mora s temi strankami in tudi z vsemi demokratično izvoljenimi vladami razvijati dialog in je na to pripravljena. Takšen dialog in izmenjavo izkušenj s političnimi strankami EU bi bilo mogoče spodbujati z obstoječimi instrumenti in tudi z Evropsko ustanovo za demokracijo, ko bo ta ustanovljena.

Partnerice iz vzhodnega sosedstva bodo do naslednjega vrha še naprej izvajale široko zastavljen program vzhodnega partnerstva, kot je določeno v časovnem načrtu. Pri tem je **utrjevanje demokracije** še vedno bistvenega pomena in prihodnje parlamentarne volitve v *Armeniji, Gruziji* in *Ukrajini* bodo ključni mejniki za te tri države. Tudi v južnem sosedstvu bodo prihodnje volitve v *Alžiriji, Jordaniji, Libiji* in *Tuniziji* zelo pomembne za utrditev procesa demokratizacije v teh državah.

Pravica do svobode **izražanja, združevanja in zbiranja** mora biti popolnoma zagotovljena v zakonodaji in v praksi, razviti pa bi bilo treba tudi močno kulturo spoštovanja človekovih pravic na vseh področjih ter zlasti varstvo pred vsemi oblikami diskriminacije tako v politiki kot tudi vsakdanjem življenju. Zato so partnerske države pozvane, naj upoštevajo posebna

[11] Armenija, Moldavija, Ukrajina ter v prihodnosti po možnosti Egipt in Gruzija.

priporočila v zvezi s temi vprašanji, ki so nanje naslovljena v poročilih o napredku posameznih držav, ki spremljajo to sporočilo. Tako bo nastal prostor, v katerem lahko **civilna družba** igra odločilno vlogo nosilca demokratizacije ter v procesu reform zagotavlja trajnostnost in vključevanje. Ko bo mehanizem za spodbujanje razvoja civilne družbe popolnoma operativen, bo EU lahko zagotavljala večjo podporo. V južnem sosedstvu bi morala fundacija Anna Lindh prispevati h krepitvi medkulturnega dialoga med organizacijami civilne družbe, v okviru katerega bi se določili dejavniki za spremembe in povezale organizacije, ki običajno medsebojno ne sodelujejo, tako da bi se okrepil dialog z organizacijami EU.

Ženske so imele pomembno vlogo v arabski pomladi in v naslednjih fazah preoblikovanja ne bi smele biti postavljene na stranski tir. EU bo še naprej krepila prizadevanja v podporo pravic žensk v regiji, zagotavljala vključevanje načela enakosti spolov v vse relevantne dejavnosti na področju sodelovanja in spodbujala učinkovito ukrepanje proti trgovini z ljudmi v vseh državah sosedstva.

Po vsem sosedstvu so potrebna močnejša prizadevanja za vzpostavitev učinkovitega in **neodvisnega sodstva**, da se zagotovi spoštovanje **pravice državljanov do poštenega sojenja** ter z nepristranskimi sodnimi odločbami tudi pravna varnost za podjetja in vlagatelje. Za trajnostno demokratizacijo je osrednjega pomena tudi reforma **varnostnega sektorja**. EU je v podporo navedenim prizadevanjem pripravljena uporabiti dodatne vire, ki so na voljo po lanskoletni reviziji politike, ter z njimi okrepiti svojo tehnično in finančno podporo v okviru nacionalnih celovitih strategij.

Vključujoč gospodarski razvoj in trgovina

Ljudi najbolj skrbijo **brezposelnost, socialna izključenost, neenakost in revščina**, ki so med glavnimi vzroki za nestabilnost in nemire ter jih je treba obravnavati, da bi bila demokratizacija trajnostna. Partnerske države morajo zato izvesti reforme in sprejeti integriran pristop, ki temelji na kombinaciji politik na področju gospodarstva, davkov, zaposlovanja, sociale in izobraževanja. EU je pripravljena te reforme podpreti s ciljno usmerjenimi ukrepi, namenjenimi spodbujanju socialne kohezije in zaposlovanja (zlasti mladih).

Da bi lahko EU povečala svoje naložbe v partnerskih državah, je v pogajanja o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij, ki bodo potekala z *Egiptom, Jordanijo, Marokom* in *Tunizijo*, vključila tudi vidik **zaščite naložb**. Postopoma se bo o podobnih določbah pogajala tudi z drugimi sosednjimi državami, in sicer v obliki ločenih sporazumov ali v okviru prihodnjih sporazumov o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij. Komisija bo v sodelovanju z OECD in Svetovno banko junija začela izvajati shemo za zmanjšanje stroškov zavarovanja obsežnih naložb v južnem Sredozemlju, da bi se povečale neposredne tuje naložbe v tej regiji. Napredovale so tudi priprave za jamstveni mehanizem na ravni EU, ki bi zagotavljal kritje političnega tveganja za naložbe, ki jih MSP Evropske unije opravijo v MSP partnerskih držav. Ta mehanizem bo zajemal celotno sosedstvo in naj bi se začel izvajati še pred koncem leta. Poleg tega je bila na posvetovanjih potrjena smiselnost izrecne razširitve geografskega območja uporabe Evropskega investicijskega sklada (EIS) na sosednje države. Komisija namerava pozneje v tem letu predlagati, da svet direktorjev EIS ustrezno spremeni statut EIS. S tem se bo med drugim olajšalo sodelovanje partnerskih držav v prihodnjih programih EU, kot je program za konkurenčnost podjetij ter za mala in srednje velika podjetja (COSME).

Vzpostavljanje poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij pomeni **zbliževanje pravnih ureditev** na tako raznovrstnih področjih, kot so sanitarna in fitosanitarna vprašanja, tehnični predpisi, carinski postopki, javna naročila ter konkurenca, zato bodo potrebna izredno velika prizadevanja partneric za reformo nacionalnih zakonodaj ter za razvoj instrumentov za izvajanje in uveljavljanje. Del teh prizadevanj sta tudi boj proti korupciji in goljufijam ter krepitev upravljanja javnih financ. EU je pripravljena ta prizadevanja spodbujati z okrepljeno podporo za vzpostavljanje institucij.

Mobilnost

Izvajanje **programa mobilnosti** je treba nadaljevati. V zvezi z državami vzhodnega sosedstva EU to pomeni sklenitev sporazumov o poenostavitvi vizumskih postopkov in o ponovnem sprejemu z *Armenijo, Azerbajdžanom* in *Belorusijo* ter začetek dialoga o vizumih z *Gruzijo,* nato pa še z *Armenijo* in *Azerbajdžanom*. *Ukrajina* in *Moldavija* bi morali začeti celovito izvajati svoja akcijska načrta za liberalizacijo vizumskega režima. *Azerbajdžan* je izrazil interes za pogajanja o sklenitvi partnerstva za mobilnost po zgledu tistih, ki so že bila sklenjena z drugimi vzhodnimi sosedami. Kar zadeva države južnega sosedstva EU, to pomeni sklenitev partnerstva za mobilnost z *Marokom* in *Tunizijo* ter začetek dialoga o mobilnosti z *Egiptom* in *Jordanijo*.

Da bi dosegli cilje na področju izobraževanja ter spodbudili poslovne stike, kulturne izmenjave in stike med ljudmi, sta visoka predstavnica in Komisija pozvali države članice EU, naj bolj sistematično uporabljajo možnosti, ki jih ponuja **evropski vizumski zakonik**. Zlasti bi bilo treba ljudem, ki redno in v dobri veri potujejo v EU in to utemeljijo s poslovnimi razlogi ali družinskimi vezmi, ter predstavnikom organizacij civilne družbe in študentom v programih, ki jih financira EU, zagotoviti vizume za večkratni vstop. Prav tako bi bilo treba odpraviti vizumsko takso za mlade do 25. leta starosti, ki se udeležujejo seminarjev, konferenc ali športnih, kulturnih in izobraževalnih dogodkov, ki jih organizirajo neprofitne organizacije, in za otroke do 12. leta starosti.

Sektorsko sodelovanje

Spoštovanje človekovih pravic, demokracija in pravna država so temeljne vrednote EU in določajo sodelovanje med njenimi državami članicami; te vrednote odražajo tudi zakonodajni akti, predpisi in standardi EU. S prevzemanjem predpisov in standardov EU v okviru sektorskega sodelovanja se bo uresničila želja partneric, da se približajo EU in – kar je najpomembnejše – te vrednote se bodo spodbujale. Sektorske reforme in sodelovanje bodo tako prispevali k boljšemu političnemu in ekonomskemu upravljanju, politični in upravni preglednosti in odgovornosti, socialno-ekonomskemu razvoju, preprečevanju in reševanju konfliktov, izgradnji države ter sodelovanju civilne družbe.

Komisija v mnogih sektorjih, zlasti prometnem in energetskem, razvija poseben poudarek na regiji, zajeti z evropsko sosedsko politiko, in namerava ta pristop širše razviti[12]. V tem smislu so v nadaljevanju tega skupnega sporočila izpostavljena nekatera od številnih **sektorskih vprašanj**, v zvezi s katerimi bi tesnejše sodelovanje med EU in državami partnericami lahko dalo konkretne rezultate v naslednjih nekaj letih.

---

[12] Glej zlasti sporočili Komisije „EU in sosednje regije: prenovljeni pristop k prometnemu sodelovanju“ (COM(2011) 415 z dne 7. julija 2011) in „Energetska politika EU: povezovanje s partnerji zunaj naših meja“ (COM(2011) 539 z dne 7. septembra 2011).

- Na področju **energetike** bo Komisija še naprej podpirala razvoj južnega plinskega koridorja. Prav tako bo z vzhodnoevropskimi sosedami še naprej sodelovala pri vprašanjih zanesljivega tranzita energije na osnovi preglednega delovanja omrežja. Poleg tega bo leta 2012 s partnericami iz južnega Sredozemlja opravila posvetovanje o možnostih za sklenitev energetskih partnerstev, ki bi bila prvi korak k regionalnemu povezovanju trgov z električno energijo in energijo iz obnovljivih virov ter bi na dolgi rok omogočila oblikovanje energetske skupnosti med EU in državami južnega Sredozemlja.

- Na področju **industrijske in podjetniške politike** bi bilo treba Evro-sredozemsko listino za podjetja nadgraditi v Evro-sredozemski akt za mala podjetja, partnerice iz južnega Sredozemlja pa vključiti v medsektorska in sektorska omrežja ter ukrepe EU. Prav tako bi si bilo treba medsebojno izmenjavati informacije in najboljše prakse pri trajnostnem turizmu.

- Na področju letalskega **prevoza** bi bilo treba pospešiti pogajanja za sklenitev celovitega sporazuma o letalskem prevozu z *Ukrajino* ter tovrstna pogajanja obnoviti s *Tunizijo* in jih leta 2012 začeti tudi z *Azerbajdžanom*.

- EU bo še naprej spodbujala sodobne **carinske** prakse in postopke, da bi se kar najbolj olajšala trgovina, tudi v okviru izvajanja strateških okvirov za carinsko sodelovanje z vzhodnimi partnericami ter tekočih in prihodnjih pogajanj o vzpostavitvi poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij.

- EU bo podpirala zmogljivosti partnerskih držav za boj proti poslabšanju **okolja** in spodbujanje trajnostne rabe naravnih virov, med drugim tudi na področju vode, industrijskega onesnaževanja, nevarnih pesticidov, kakovosti zraka, ravnanja z odpadki, varstva narave in upravljanja gozdov, ter za okrepitev okoljskih informacijskih sistemov in okoljskega upravljanja. Partnerskim državam bo pomagala izboljšati vključevanje okoljskih vprašanj v druge sektorske politike, da bi se spodbujal prehod na okolju prijaznejše gospodarstvo, vključno z bolj trajnostno potrošnjo in proizvodnjo. Prav tako bo okrepila sodelovanje s partnericami iz evropske sosedske politike v okviru svetovne konference ZN o trajnostnem razvoju, ki bo potekala leta 2012.

- Oblikovanje in izvajanje ambicioznih **podnebnih politik** je ključni izziv, v zvezi s katerim je EU pripravljena tesno sodelovati s partnerskimi državami. Prehod partneric k razvoju z nizkimi emisijami ogljika in povečevanje odpornosti na podnebne spremembe bo podprla s krepitvijo zmogljivosti, izmenjavo informacij in naložbami. Tako bodo lahko partnerice izvajale sporazuma iz Cancúna in Durbana, zlasti pa pripravile strategije za razvoj z nizkimi emisijami ogljika, utrdile svojo odpornost na podnebne spremembe in zagotavljale najnovejše informacije o zastavljenih ciljih ali ukrepih, ki jih bodo izvedle.

- Politika **informacijske družbe** v okviru ESP je namenjena zagotavljanju pravičnega, sodobnega, odprtega in preglednega trga za telekomunikacije, neomejene in aktivne uporabe interneta za vse ter raznolikega medijskega okolja. Varnost, stabilnost in odpornost interneta in drugih **elektronskih komunikacijskih tehnologij** so temeljni stebri demokratične družbe ter predpogoj za dinamično in inovativno poslovno ozračje. Da bi v celoti izkoristili potencial informacijske družbe za rast in produktivnost, bo Komisija podprla nadaljnje reforme pravnega okvira, tudi prek mrež regulatorjev. Mreža regulatorjev na območju Sredozemlja se bo okrepila in vzpostavljena bo mreža regulatorjev na območju vzhodnega sosedstva. Poleg tega bo Komisija podprla dejavnosti za izboljšanje okolja za elektronske komunikacije na področjih, ki segajo od medsebojne

povezanosti omrežij do e-zdravstva. Prav tako bo izboljšala širokopasovno povezljivost regionalnih e-infrastruktur na področju raziskav in izobraževanja. Poleg tega bo spodbujala dejavno in demokratično uporabo IKT in interneta ter ukrepe za pregledno in učinkovito zakonodajno okolje na medijskem in avdiovizualnem področju.

- Kar zadeva razvoj v smeri „**skupnega prostora za znanje in inovacije**“, bo Komisija intenzivneje sodelovala s partnericami in podpirala boljše povezovanje v mreže ter usklajevanje med partnerskimi državami in EU pri določanju in časovnem usklajevanju raziskovalnih prednostnih nalog. Za večjo vključenost raziskovalnih skupnosti držav iz evropske sosedske politike v 7. okvirnem programu za raziskave in tehnološki razvoj bo partnerske države podpirala pri krepitvi njihovih raziskovalnih zmogljivosti, spodbujala okrepljeno sodelovanje med raziskovalci in raziskovalnimi organizacijami iz držav evropske sosedske politike in EU ter pomagala krepiti mrežo kontaktnih točk navedenega okvirnega programa. Podpirala bo tudi posebne informativne dogodke o možnostih, ki jih ponuja 7. okvirni program. Poleg tega se je s partnericami iz evropske sosedske politike pripravljena pogajati o sporazumih za njihovo vključitev v nadaljnje dejavnosti 7. okvirnega programa.

- Novi evropski sosedski program za **kmetijstvo in razvoj podeželja** (ENPARD) bo podpiral partnerske države, da bodo učinkoviteje delovale na tujih trgih, v celoti izkoristile ugodnosti poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij ter spodbujale kmetijstvo na domačih trgih. V tem okviru bo Komisija vodila tesne strateške dialoge s partnerskimi državami, da bi se v tesnem sodelovanju z vsemi relevantnimi zainteresiranimi stranmi spodbujale dolgoročne strategije za kmetijstvo in razvoj podeželja.

- Na področju **statistike** bo EU podpirala sprejetje Kodeksa ravnanja evropske statistike, vključno z načelom neodvisnosti statističnih postopkov; pripravo in razširjanje visokokakovostnih statističnih podatkov, ki zajemajo ključna socialno-ekonomska področja, v skladu s standardi in metodologijami EU; ter uporabo statističnih podatkov pri sprejemanju odločitev na podlagi dejstev, kar je ključni element dobrega upravljanja. Okrepila bo pomoč med partnerji in regionalno razsežnost podpore tem dejavnostim.

- Na področju **pomorske politike** bo EU okrepila sodelovanje s sosednjimi državami, da bi se razvili skupni cilji za spodbujanje trajnostne rasti in delovnih mest v tradicionalnih in novih pomorskih sektorjih, uvedli pilotni projekti na področjih, ki so v regionalnem interesu, ter povečala usklajenost ukrepov, ki se v te namene financirajo prek notranjih in zunanjih finančnih instrumentov EU. Zlasti na območju Sredozemlja bo Komisija v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko in Svetovno pomorsko organizacijo uvedla skupno pobudo za spodbujanje naložb zasebnega sektorja in vključevanje finančnih institucij v pomorski sektor, predvsem na področju infrastrukture, usposabljanja in pomorskega nadzora. Prav tako bo okrepila sodelovanje z obalnimi partnerskimi državami v okviru regionalnih organizacij za upravljanje ribištva, da bi se spodbudila bolj trajnostna raba ribolovnih virov ter okrepila spremljanje ribištva in boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in zakonsko neurejenemu ribolovu.

Nova generacija akcijskih načrtov evropske sosedske politike (ali enakovrednih dokumentov), o katerih trenutno tečejo pogajanja s številnimi partnericami, bo zagotovila posodobljen okvir politik, ki bi moral EU in državam članicam omogočiti boljše usklajevanje **finančne in tehnične pomoči**. Postopek načrtovanja programov v okviru nove evropske sosedske politike, ki se bo začel v drugi polovici tega leta, je resnična priložnost za zainteresirane države članice, da svojo pomoč načrtujejo skupaj z EU.

Regionalno sodelovanje

Z arabsko pomladjo so se ponudile nove možnosti za **regionalno sodelovanje** v okviru južnega sosedstva. Številne izzive, s katerimi se soočajo partnerske države, je mogoče učinkovito obravnavati le na regionalni ali podregionalni ravni. EU je prevzela severno sopredsedstvo Unije za Sredozemlje (UzS), s čimer se bo okrepilo dopolnjevanje med UzS in evropsko sosedsko politiko ter povečala učinkovitost podpore, ki jo EU namenja za države južnega Sredozemlja. EU bo še naprej podpirala vlogo sekretariata UzS kot katalizatorja projektov, ki prinašajo oprijemljive koristi za državljane po vsem Sredozemlju. Komisija je prav tako odločena dati ponovni zagon sektorskim dialogom v okviru UzS.

EU je poleg tega razvila bolj strukturiran dialog z Arabsko ligo, vključno z rednimi srečanji med visoko predstavnico in generalnim sekretarjem Arabske lige, ter začela konkretno sodelovanje, med drugim tudi z vzpostavitvijo situacijskega centra Arabske lige ter usposabljanjem diplomatov in opazovalcev volitev.

Opaziti je spodbudne znake v smislu izboljšanega dialoga med *Alžirijo* in *Marokom*, ki bo odprl pot močnejšemu podregionalnemu sodelovanju v državah Magreba, tudi v okviru skupine 5+5. EU je pripravljena podpreti to in druge oblike regionalnega ali podregionalnega sodelovanja in procese povezovanja ter bo tesneje sodelovala z zadevnimi regionalnimi organizacijami in procesi. V tem okviru nameravata visoka predstavnica in Komisija v skupnem sporočilu, ki bo pripravljeno v naslednjih mesecih, predstaviti predloge za krepitev odnosov med Evropsko unijo in državami Magreba, če bodo magrebske partnerske države pokazale jasne znake napredka v prizadevanjih za regionalno sodelovanje.

Ker je bila na marčevskem zasedanju Evropskega sveta izražena potreba po časovnem načrtu, v katerem bi bila začrtana politika EU v odnosih s partnericami iz južnega Sredozemlja in dane usmeritve za njeno izvajanje, so v poročilu o izvajanju *partnerstva za demokracijo in skupno blaginjo*, ki spremlja to skupno sporočilo, orisani cilji, ki jih je treba doseči, instrumenti, ki jih je pri tem treba uporabiti, in ukrepi, ki jih je treba izvesti do konca leta 2013.

V vzhodnem sosedstvu je bilo okrepljeno regionalno sodelovanje na področju upravljanja mej v okviru misije EU za pomoč na meji med *Moldavijo* in *Ukrajino* (EUBAM) in integriranega upravljanja mej v državah južnega Kavkaza (SCIBM). Skupno sporočilo o časovnem načrtu vzhodnega partnerstva vsebuje več podrobnosti o dejavnostih, predvidenih v okviru vzhodnega partnerstva.

SKLEPNE UGOTOVITVE

EU je maja lani zaključila obsežno prenovo evropske sosedske politike. To je bil njen odziv na vrsto izzivov, kot so potreba po podpiranju procesa demokratizacije, ki je zajel celotno južno sosedstvo EU, evropska prizadevanja nekaterih naših vzhodnoevropskih partneric in potreba po poglobitvi vzhodnega partnerstva ter nove možnosti, ki so se ponudile z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe. Leto pozneje je slika obetavna. Sosedstvo EU je danes v več pogledih bolj demokratično in odprto za spremembe kot leto poprej. Novi pristop politike EU je trdno uveljavljen. Večina partnerskih držav ga je pozitivno sprejela in številne med njimi so pripravljene odločneje izvajati politične in gospodarske reforme ter tesneje sodelovati z EU.

Vendar pa je to čas tranzicije. Države pripravljajo nove ustave, vzpostavljajo nove institucije ter krepijo notranje soglasje v podporo demokratičnim spremembam in izvolitvi novih

voditeljev. Ta proces bo poln izzivov in v nekaterih primerih težaven. Povsem razumljivo je, da bodo morale nekatere teh držav svoje notranje procese še dodatno okrepiti, da bodo lahko nadaljevale dialog z EU o reformah in tudi pogajanja, ki bi lahko odprla pot močnejšim trgovinskim vezem, globljemu gospodarskemu in sektorskemu povezovanju ter lažji mobilnosti.

V teh razmerah je pomembno, da EU izpolni svoje zaveze do južnega sosedstva in okrepi sodelovanje v vzhodnem sosedstvu, s čimer bo prispevala tudi k lastni varnosti in blaginji. Verodostojnost, ki jo EU uživa kot globalna akterka, bo v veliki meri odvisna od njene spodobnosti, da odločno ukrepa v svojem sosedstvu. Zato mora kljub gospodarskim težavam, s katerimi se sooča, tudi v prihodnosti ostati odprta in usmerjena navzven, dodatno krepiti odnose s svojimi sosedami in trdno podpirati prizadevanja partneric, da bi postale bolj demokratične, bolj uspešne in s tem bolj stabilne države.